קאנצערט און בילד אין פעלעס טעאטער דעם זונטאג, אקטאבער 17-טן 8.30 און.

שיינע פראגראם — אינ־טערעסאנט בילד — אויפ־זיכט מ. פ. פרץ־שול

וועטער: קלאר און מילד

זון אויפגאנג 6.48
זון אונטערגאנג 5.5[illegible]

Largest Circulation
of any Newspaper entering Jewish Homes in Western Canada.

אידישנ־וואָרט

THE GATEWAY OF THE WEST

The Israelite Daily Press

מער פאר שפרייט
אין די אידישע היימען פון מערב קאנאדע
ווי אלע אנדערע אידישע און ענגלישע
צייטונגען צוזאמען

Vol. 21, No. 230. Friday Oct. 16, 1931. — Published Daily except Saturday and Sunday. — רערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג — פרייטאג ה׳ חשון, תרצ״ב.

NEW YORK PUBLIC LIBRARY — OCT 16 1931 — ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

יאפאן זועט זיך אפשר צוריקציען פון פעלקער ליגע

אינ־אזרחא
פון מארק

וועגן פארשיידענע זאכן

מאקראנאלדס פרייטס. — הענדערסאן אויף דער צווייטער זייט, — מאסלי קענען זיך אליין. — ווייטס, אזוי לאנג ווי עס לאזט זיך. — א וואָרט וועגן גה לעווין.

איך גלויב ראמזי מאקדאנאלדן וועט ער דערקלערט פאר זיינע ווייליער, אז ער איז פארבליבן ״לייבער״, ווי ער איז פריער געווען.

זיין ״לייבער״ שטאנדפונקט ווערט קלאר פון זיינע אמפיין רעדעס, אין וועלכע ער סטראשעט מיט א רעוואלוציע אויב די נאציאנאלע רעגירונג וועט דורכפאלן, און וועלכע ער דערקלערט, אז ״נאציאנאליזאציע איז די איינציקע זאך וואס קאן לייזן דעם לאנדס פראבלעמען, אבער אז נאציאנאליזאציע מוז מען אריינוואסקן, און ניט אריינשפרינגען״.

דא האט איר עס: פאר מאקדאנאלדן איז דערווייל דער קאפיטאליסטישער סיסטעם א נייטוועניקייט, ווייל ער ניט די געלעגנהייט דער ארבעטער שאפט איינצואוואסקן זיך ביסלאכווייז אינם סאציאליזם.

בדעם אבער דער קאפיטאליזם איצט צוזאמען, וועט עס מיינען שפרינגען, וועט עס מיינען א רעוואלוציע, — ניכער פון אלץ, א קאמוניס־טישע, און דער סאציאליזם אין זיין מיינונג, וועט אויך צוזאמענדרעכן.

שטרעקט ער אויס א האנט צו באלד־ווינען, כדי מיט אים צוזאמען צו רעטן דעם קאפיטאליזם, כאטש פאר פאר־שייידענע צוויקן.

פונקט אזוי טוען די דייטשע סאציא־ל־דעמאקראטן. אויסשטרעקנדיק א האנט צו ברונינגס רעגירונג, צו רעטן דעם דייטשן קאפיטאליזם, — אבער דארטן זוכן די סאציאליסטן דערמיט צו רעטן דאס לאנד ניט בלוין פון פרי־צייטיקן קאמוניזם, נאר הויפטזאכלאך — פון א פאשיסטישער דיקטאטור.

* * *

הענדערסאן און זיין ארבעטער פאר־טיי, וועלכע וויל אויף ניט קיין רע־וואלוציע, גלייבן אבער אפנים, אז דער קאפיטאליזם האט שוין אפגעטאן אלץ וואס ער האט היסטאריש נעדארפט, און אז מען דארף אים לאזן צוזאמען־ברעכן און מאכן פלאץ פארן סאציא־ליזם.

און ער גלויבט אין די שעפערישע כחות פון׳ם סאציאליזם, אז ער וועט אין זיינע ערשטע שריט שוין קאנען אויספיירן א קאמאסטראפע פארן לאנד.

איז צווייטן אים, און מאקדאנאלדן אזוי פארטרירט נעוואָרן אזא טיפער אפגרונט, ווייל אין דער פראקטיק מיינט עס אויסן מאכענט: מאקדאנאלד קומענדס צו האטעווען דעם קאפיטאליזם פון די צרות אין וועלכע ער איז אריינ־געקראכן, און הענדערסאן ווייל אים ניט נאר ניט העלפן האטעווען זיך, נאר ער איז אפילו גרייט אונטערצושטופן אים, כאטש ניט זייער שטארק, צום אפגרונט.

* * *

אין זיינע א קאמפיין רעדע האט סער אסוואלד מאסלי, נעווענענער סא־ציאליסט און איצט פירער פון א האלב דוצנט פארטיי, דערקלערט: ״דער פארלאמענט דארף אויפהערן זיין א גן־ערן פאר פלאפלער. ער דארף ווערן אן ארבעטס שאפ פאר טיכטיקע טוער״.

ווען זיינע ווייליער זאלן נעמען ערנסט זיין אפיר, וועלן זיי אים דעם ערשטן נ י ט שיקן אין פארלאמענט.

* * *

״וועלן רעכטס פון אונז, וואלן לינקס פון אונז, וואלן ארום און ארום״.

די בריטישע וואלן זיינען פון גרויס אינטערעס פאר אונז, — זיי האבן א גאנץ דייטעקטע שייכות צו אונז און צו דער גאנצער וועלט.

אנודערע אינטערעסירן מיר זיך מיט אונזערע איינענע שטאטיקע וואלן, וואס קומען שוין באלד אז.

אזן אט האלט עס דערביי, אז מיר זאלן דא איינגיכן אויף האבן פראוויי־צייקע וואלן.

טא לאמיר, ווייליער, פילן און תנאה האבן פון אונזער ריכטיקייט. און לאז מיר באוואונדערן זיך אליין פאר ״אונ־זער בח״, מיט וועלכן מיר קאנען שאפן אדער אומווארפן רעגירונגען!

לאמיר אריינבאפן וויפל מיר קאנען. — ווייל עס רוקן זיך דיקטאטורן אויף דער וועלט, פאשיסטישע, קאמוניסטי־שע און בלוטרשט דעמאקראטישע, וועלכע וועלן אפילו ניט זוכן צו מאכן דעם איינדרוק אז מיר פרעגן ביי אונז עצות . . .

* * *

צו דער אויפשטעלונג פון דער מיצ־בח אויפן קבר פון נח לעווין דעם זונ־טאג, פיל איך זיך געגרייט צו דערמאנ־נען דא מיט אכטונג זיין נאמען.

נח לעווין איז געווען א פאקאנטע פיגור אויף דעם בשאלוס פון די דייטשע רעוויזיאניסטן צו באפרייען דעם חוב צו אלאנגען צו דער צייטגיסישער פע־דעראציע, האט די פערעראציע אנגע־נומען א באשלוס אויסצושליסן די רע־וויזיאניסטן.

וואהרפן דעם ״פארווערטס״ וועמעס דערמיט אויך א זיכער שטיקל ברויט, דערפאר וואס דער ״פארווערטס״ האט, אין זיין טייטונג, פארראטן די ארבע־טערשאפט.

און ער איז געווארן א נאנצער קא־מוניסט, אז פשרות און אז אפגרונגען, נאך שטרייבנער צו זיך אליין, ווי צו אנדערע.

אבער אויך צו אנדערע געווען גאנץ שטרייבן, אז אמת׳ער קנאי.

מיט אזעלכע מענשן איז גוך שווער צוזאמען צו רייד, — אבער איר מוזט זיי רעספעקטירן, אפילו ווען איר קעמפט קעגן זיי.

און דא פארציילן איך מיין פערזע־לאכע אכטונג צו זיין אנדענקן.

אידישע אגענטור שניידט די צאל פון אירע אנגעשטעלטע אין ארץ־ישראל פון 130 אויף 30

דערלויבט ניט די לערער צו עפענען די שולן

ירושלים, אקט. 16 (איטא). — פון 130 באאמטע אינם פערסאנאל פון דער אידישער אגענטור אין דעם היגן אפיס אין 1929, איז די צאל דערר־צירט צוועלכן ביז איצט צו 60, און ארנשטענענטס ווערן איצט נעמאכט אפ־צוזאגן נאך 30 אנגעשטעלטע, אויסער די 53 וואס זיינען אפגעזאגט געווארן אין משך פון לעצטן יאר.

די אידישע אגענטור האט נעשריבן א ברייוו צום לערער פארבאנד, אין וועלכן זי פילט מיט דעם וואוגש פון די לערער צו עפענען די נעשלאסענע שולן נלייך. זי דערקלערט אבער, אז דער לערערס באשלוס צו עפענען גלייך די שולן וואלט געווען א ברוך פון דיס־ציפלין אין וואלט געשאדט דער טיכ־טיקייט, און די עקזעקוטיווע נעמט אויף זיך ניט קיין שום אחריות בנוגע די לערער און אנדערע אנגעשטעלטע, סיידן זיי האנדלען אין אנקלאנג מיט דער אגענטור.

״וישע פובליקום, פילט די רעגירונג, ״וועט ניט טאלערירן, אז אמעריקע און די לינע זאלן ארבעטן צוזאמען איבער א סכסוך וואס איז א ריין לאקאלער ענין צווישן כינע און יא־פאן״.

עס ווערט פארזיכערט, אז דאס האט בשום אופן ניט צו טאן מיט וועלכע ס׳איז אנטיפאטיע צו אמע־ריקע. נאר דאס איז א פראגע פון פריוצ׳ס. די רעגירונג האט אפילו ניט פארענטלאכט צו צוויי אמעריקאנער נאטשן איבער דער מאנדזשוריש־נעווארן אין דער לינע, אין עס פראגע, כדי ניט אויפצורייצן קיין שטימונגען אין יאפאן קעגן אמעריקע.

לאנדאן, אקט. 16. — פון מוקדא, מאנדזשוריע, קומט אן די ידיעה, אז זיבן זיינען געטויט געווארן אין א׳ שלאכט צווישן 150 יאפאנעישע טרופן און דריי חונדרעט כינעזישע באנדיטן, וועלכע האבן געזאלט אי־ן בערפאלן די יאפאנעישע אייזנבאן אין מאנדזשוריע.

(::)

ראבינער סעמינאר אין ווין געשלאסן צוליב מאנגל אין מיטלען

ווין, אקט. 16 (איטא). — דער גוט באקאנטער ווינער ראבינער סעמינאר איז ניט געעפנט געווארן פאר דעם ווינטערזיזקן סעמעסטער, און עס קאן זיין אז ער זאל זיך מוזן אינגאנצן צו־שליסן, צוליב א מאנגל אין מיטלען.

דער בורזשעס פונם סעמינאר האט זיך בין איצט געשמיצט אין א גרויסער מאס אויף די בייטראגן פון אמעריקע, וועלכע האבן איצט אויפגעהערט אנצו־קומען. די ווינער קהלה אליין קאן די לאסט ניט טראגן.

(::)

מצבה אויפן קבר פון נח לע־ווין ווערט געשטעלט דעם זונטאג

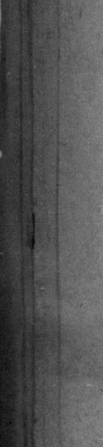

נח לעווין ע״ה

א מצבה אויפן קבר פון נח לעווין, געווענענער גוט באקאנטער ווינער שריפט־גער תושב וואס איז געשטארבן מיט א יאר צוריק, ווערט אויפגעשטעלט דעם זונטאג, אקט. 18טן, 11 אזייגער אינ׳ דערפרי, אויפן בית־עלמין פון דער חיברו סיק בעגעפיס סאסייטי. דער עולם וועט אפפארן פון פרייהייט טעמ־פעל 10.30 פרי.

אלע פריינט אין באקאנטע פון דעם פארשטארבענעם זיינען איינגעלאדן צו דער צערעמאניע פון אפדעקן די מצבה.

אויסערגעוויינלאכעס!

צעשפרייט איבער אלע זייטן פון אונזער צייטונג וועט איר געפינען אנאנסן וועגן אויסערגעוויינלאכע ווערטפולע זאכן: ראדיאס, מוזיקא־לישע אינסטרומענטן, קלייידער, וואשמאשינען און א. וו. יעדן טאג באטן איך אן זיי מחרים דורך אייר ער צייטונג, אין אייער איינענער שפראך, זייערע דינסטן און זייערע כחידות, דאס בעסטע וואס זיי האב־בען, צו די מעסיקסטע פרייזן. איר שפארט געלט און צייט, ווען איר באזוכט די ראזיקע סטארס און איר פארלאנגט די ארטיקלען וואס ווערן אנאנסירט אין ״דאס אידישע וואָרט״.

מעדזשאר רופט צו שטיצן מאונט כרמל קליניק זאמלונג מארגן

אין פארבינדונג מיטן ״טעג״ טאג פון מאונט כרמל קליניק, וואס ווערט דורכגעפירט מיט דער דערלויבעניש פון סיטי קאונסיל איבער דער גאנ־צער שטאט, — האט אטארני דזשע־נעראל גן. דזש. מעדזשאר ארויסגע־געבן די פאלגנדיקע דערקלערונג לטר־בת דער זאמלונג:

״די מאונט כרמל קליניק מאכט אן אפיל צום פובליקום פאר פאנדז, צו דערמעגלאכן זי פארצווענען אירע לייס־טונגען צו די וואס נויטיקן זיך אין מעדיציניישער באהאנדלונג, וועלכע זיי קאנען ניט באקומען אויסער דער קלי־ניק.

״דער פאקט וואס די קליניק איז אפן׳ פאר אלע נויטבאדערפטיקע פערזאנען, אן אונטערשייד פון ראסע און גלויבן, גיט דער אינסטיטוציע דאס רעכט אויף דער שטיצע׳ וואס זי פארלאנגט. דער רעקארד פון דער קליניק פאר 1930 ציינט, אז איבער פופצן הונדערט פאציענטן האבן אין איר געקראגן פרייע באהאנדלונג, און נאך ארום צוועלף הונדערט האבן גע־קראגן די באהאנדלונג פארא געצאלט וואס האט קיין איינציק מאל ניט איר־ן בערעגטראפן די סומע פון 25 סענט.

״די אינסטיטוציע זעט אויס צו זיין גוט פארוואלטעט. די דאקטוירים גיבן זייערע לייסטונגען פרייוויליק אט פרייז, און דער דירעקטאראט געניסט פונם צוטרוי פון די שטיצער פון דער קליניק און זיינען בארעכטיקט צו דער מיטהילף פונם פובליקום אין זייער אר־בעט פאר א פארדינסטפולער זאך.

״איך ווייס דער קליניק יעדן דער־פאלל״.

די קליניק בעט דעם עולם צו ברייב־גען אוטאמאביל מארגן פרי אויף פאנאנדערצופירן די זאמלערנס.

(::)

דער געזעלשאפטלאכער קא־לענדאר דערשיינט היינט אויף דער לעצטער זייט

דעראָרגאניזאציאָנס פייערונג

אלע אונטערנעמונגען ווערן אפגעראכלן אין איינגעגעם לאקאל אויפזיכט: חנוער העובד

היינט, 8.30 אוונט, מ. קארפ איבער געשיכטלאכער תקופה; טעג־טאג זונטאג אקט. 18; אין אוונט